

HIND 5 SENTI

Õpilastele

NR 18

18. MÄRTS

1936

S. Baumann

v.

Hommikul

Ju tähed tuhmuvad ja idataevas kumab koit ja üha heledamaks muutub taevatehk. Ju silmapiiril näha valgushelk, pea lõõmab taevaserval tulekera loit.

Siis purpurpunasena kerkib üles päike ja saadab kiired läbi terashalli udu, mis kuulutavad pimedusel kadu. Kaob tumedus ja ilm saab rõõmsa läike.

Sa, päike, meile elujõudu annad, su sära inimhinge erksaks, rõõmsaks teeb, Su paistes kogu loodus nagu keeb, ja soojus rõõmu paigast paika kannab.

Kodule auks, isamaale võiduks ja jõuks

Tõivur - Uno Käärrik

Mesilane, väike meesi,
Otsib läbi lillekesi.
Ja kui mõnelt mett ta leiab,
Summ-summ ruttu koju lendab.
Mina, väike, arutelin,
Noorta meelta mõlgutelin.
Läksin emalta küsima,
Isalt nõuda otsimaie.
„Mis see lindu nõnda hullab,
Mis ta, kärbes, kanda jõuab?“

Mulle vastu vastatie,
Vanemailta õpetie:
„Ei või laita mesilindu,
Laimata ei hoolelindu.
Tal on palju töida teha,
Väetikesel vaeva näha,
Sada reisi päevas vaja,
Kanda poegil' toiduvara.
Talveks tarvis toitu omal,
Teiseks tasu hoolitsejal.
Raskest tööst saand armsaks talu,
Valmis see-est andma elu.“

Mina, väike võsukene,
Läksin töida toimetama.
Jooksin emale abiksi,
Põllutööle tõttaelin.
Väike veli aruteli,
Noorta meelta mõlguteli.
Tuli ta emalt küsima,
Isalt nõuda otsimaie.
„Mis see öde nõnda hullab,
Mis ta väeti teha jõuab?“

Vennal' vastu vastatie,
Vanemailta õpetie:
„Ei või laita töötajada,
ega laimata tegijat.
Tal on palju õppimata,
Töida veel on tegemata.
Tulevasiks päeviks vaja
End tal hoolsalt arendada.
Ei siis töös, ei vaevas väsi,
Vaid jääb ellu võimas käsi.
— Hoolas käsi kodule auks,
Isamaale võiduks ja jõuks.“

NAOKATTEID VASTLA-BALLILT.

KARNEVALI PRINTS

oma ülemeelsete pidukaaslaste keskel.

Parem hilja kui ilmaski

Tiirimetsa algkoolis, Saaremaal, õpib teiste hulgas 25-aastane Ed. Kreem. Tosin aastaid tagasi ta õppis samas koolis, lõpetades 4 algk. klassi. Nüüd on aga elunõuded sundinud noormehe teiskordselt koolipinki istuma.

Ed. Kreem on kohaliku metsavahi poeg ja tahab nüüd pärida isa ameti. Metsanduskooli aga võetakse ainult 6-kl. algkooli lõpetajad. Tahes-tahtmata tuli tal nüüd jätkata oma poolelijäänud õpinguid, kuna edasipääs oli tõkestatud.

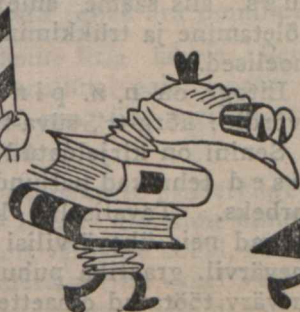
Täismehel ei tarvitse midagi häbeneda, kui tulevad hääks teha poisikesena tehtud väärsammud. Eedi väikesed kaasõppurid saavad sellest väga hästi aru ja on päris uhked oma suurele koolivennale.

Diogenes vaadis.

Siiami kaksikud.

Raamatuuss.

„Isevalgustaja“.

Kukk korvis.

Lennuk võidab kauguse

Olles maailmasõja jooksul rakendatud sõjategevusse, arenes lennuk imestamisväärilise kiirusega. Vaenuliste poolte konstruktorid püüdsid ehitada järjest paremaid masinaid, et vastast õhus üle trumbata. Selle töö tagajärjel sõja lõppedes lennuk oli juba võimeline pikemaid lende ette võtma.

Atlandi ookeani ületas lennukil esimesena ameeriklane R e a d, kes mais 1919 lendas neljamootorilisel vesilennukil New-York'ist Inglismaale, tehes vahemaandumisi Newfoundlandis ja Asooridel. Talle järgnesid sama aasta juunis inglased A l c o c k ja B r o w n, teostades kahemootorilisel maalennukil esimese vahemaandumiseta lennu üle Atlandi, lennates 16 tunniga New-foundland, Iirimaale. Lõuna-Atlandi ületasid esimestena portugallased C o u t h i n o ja C a b-

KINGSFORD-SMITH JA „LÕUNARIST“.

ral 1922. a. ühemootorilisel vesilennukil. Järgnevat aastat sooritasid mitmed lendurid märkimis-

CH. LINDBERGH —
Ameerika lennusaar.

väärseid kaugelende ja neist on tuntumad inglase Sir Alan Cobham'i lennud, kes 1926 a. lendas Londonist Kaplinna ja tagasi ning Londonist Austraaliasse ja tagasi.

Siis tuli Charles A. Lindbergh, kes 1927. a. mais teostas ühemootorilisel maalennukil „Spirit of St. Louis“ esimese üksiklennu üle Atlandi, lennates New-Yorkist Pariisi (5800km) millega ta püstitas ka kaugelennu maailmerekordi. Enne oma kuulsat ookeanilendu Lindbergh oli ühe ameerika lennuliini teenistuses ja laiematele hulkadele tundmatu. Seepärast arvati, et on tegemist hulluga, kui kuuldi 25-aastase lenduri kavatsusest, ja tema startim. 19. mail poln. ühtki reporterit. Hoopis teist pilti pakkus aga Le Bourget aerodroom Pariisis, kus Lindbergh pärast 33 tundi kestnud lennu maandus. Teda ootas üle 100.000 päälise rahvahulk, kes lennuki maandumisel platsi ümbritseva raudtara maha murdis ja lennuki poole tormas. Suure vaevaga läks korda lennukit vaimustusse sattunud rahvahulga käest päästa, kes endale lennuki tükke mälestuseks võttis. „Lendavast hullust“ sai aga ameerika rahvuskangelane.

Viimati tegutses Lindbergh Pan American Airways tehnilise nõuandjana, mille ülesandel ta 1933. a. teostas Gröönimaa kaudu lennu üle Atlandi, viibides sel lennul ka Tallinnas.

Lend idast läände üle Atlandi s. o. Euroopast Ameerikasse on aga Atlandil valitsevate tuulte tõttu palju raskem kui vastassuunaline lend ja katsel lennata ses suunas üle ookeani oli hukkunud hulka lendureid, nende seas ka tuntud prantsuse lahinglendur N u n g e s s e r (maailmasõjas 43 võitu). Sarnane lend õnnestus 1928. a. sakslastel K ö h l ' i l ja H ü n e f e l d i l ning iirlasel F i t z m a u r i c e ' l. Nad startisid Iirimaalt ja tahtsid New-Yorki jõuda, kuid küttaaine lõppes enne otsa, ning lendurid olid sunnitud hädamaanduma. Alul nad ei leidnud soodsat paika, ning lendureil oli juba kavatsus end maha lasta, et pääseda surmast lennukirusude all, kuid viimaks said nad Greenly saarel Labradori ranna lähedal maanduda, mille juures lennuk „Bremen“ sai vigastada. 36 tundi kestnud lennu järele lendurid olid jõudnud stardikohast 3500 km kaugusele.

Kuu aega hiljem, mais 1928, õnnestus lennukil ületada Vaikne ookean. Selle lennu sooritasid kolmemootorilisel maalennukil

Litograafia

(ehk kivitrükk)

Tööstuslikul litograafial on omad menetlused (tegemise viisid). Kunstnikud teevad nii:

Erilisele, Saksamaal leiduvale, litograafiakivile, mis on paksu plaadina tasane, kuid peene liiva abil karedaks (sõmerlikeks) hõõrutud, joonistatakse eril. litogr. kriidiga (must, väga „rasvane“). Parandused on tülikad, sellep. peab joonistajal olema kogunud käsi! Joonistus valmis, teda põletatakse. Selleks segatakse „vägeva“ cummiarabicumi lahu hulka l ä m m a s t i k h a p e t, nii palju, et segu tilk kivil hakkaks kihisema! Siis kallatakse segu joonistusele, hõõrutakse ruttu laiiali ja lastakse

pisut „põleda“. Uhutakse rohke veega ja nühitakse tärpentiiniga üle. Tärpentiin (õline) peseb maha kriidi, kuid jääb ise sinna asemele, „valgele“ kivile mitte! Veel vett ja siis värvirulliga värvi. Värv hakkab tärpentiinistele kohtadele, ilmub endine joonis. Trükitakse litograafia pressil, kus plaat ühes äratõmbe paberiga (katteks vilt ja katteplekk) aetakse vajutise alt läbi. Enne iga uut värvimist ikka vett, siis plaat ei määrdü.

Kriitjoonisel on pliiatsijoonisega palju sarnasust. Kui võtta aga libedapinnane plaat ja litogr. tušš, siis saame sulejoonistuse; põletamine ja trükkimine on sama-moelised.

Litogr. on n. n. pinnatrükk (võrdle: kõrg-tr., süva-tr.)

Senini on kirjeldatud graafilised tehnikad paljundamise ots-tarbeks. Tavaliselt kunstnikud teevad neis ühevärvilisi töid. Mitmevärvil. graafika puhul on iga erivärv töötatud omaette plaadil ja trükitakse neilt üks värv teisele pääle.

„Southern Gross“ austraallased Charles Kingsford-Smith ja Ch. Ulm koos kahe ameeriklasega. Lend algas San Franziscost ja lõppes 81 tundi hiljem Brisbane's (Austraalias). Sellel 12,00 km pikusel lennul „Southern Cross“ tegi vahemaandumisi Havaii ja Fidži saartel. Kingsford-Smith aga ei leppinud ainult selle lennuga, vaid kavatses veel teisi lende. 1929. a. ta lendas Inglismaale ja 1930. a. ta lendas „Southern Grossil“ teisena ida lääne suunas üle Atlandi Iiri-maalt Newfoundlandi. 1930. a. sügisel lendasid prantslased Coste ja Bellonte esimestena vahemaandumiseta Pariisist New Yorki. Nende lennuk oli ühe mootoriga maalennuk nimega „?“.

Veel praegu püsiva maailmarekordi kaugelennus püstitasid 1933. a. prantslased Codos ja Rossi, kes ühemootorilisel maalennukil „Joseph Le-Brix“ lendasid vahemaandumiseta New Yorgist Rayak'isse (Süürias), millise teekonna pikkus on 9105 km.

Üle Vaikse ookeani polnud päale Kingsford-Smith'i lendu 1928. a. teostunud ühtki lendu kuni 1934. a. sügiseni, millal Ch. Kingsford-Smith sooritas esimese lennu Austraaliast Ühendriikidesse. See oli sama lend, mis aastal 1928, ainult vastassuunas. Lend teostus ühemootoriga ameerika kiirlennukil (maalennuk). Sama lennukiga taitis Kingsford-Smith möödunud sügisel lennata rekordajaga Inglismaalt Austraaliasse, kuid hukkus mootoririkke tõttu Bengali lahe kohal. Tema lennukit nägi üks teine lendur, kes silmas ka tuleleeke, mis Kingsford-Smithi lennuki mootorist välja löid. Tema edaspidise saatuse kohta puuduvad teated, välja arvatud ühe veduriuhi seletus, kes olevat näinud põlevat lennukit mägedesse kukkuvat, mis laseb oletada, et Kingsford-Smith põleva lennukiga Bengali lahe siiski suutis ületada. Nii hukkus kuulsaim inglise lendur.

Nagu juba viimase õnnetu lennu kirjeldusest näeme, ei püüa lendurid enam sooritada ainult pikki lende, vaid nad püüavad neid lende järjest kiiremini sooritada. Nii mõnedki lennukid on näidanud, et kaugus on võidetud ja lennuki uueks ülesandeks on tuua kõik maailmaosad üksteise lähedale.

Ülo Kurvits.

Ülesti mõistetud

„Ai, ai, herilane nõelas mind!“
„Vala ruttu ammoniaaki pääle.“
„Kus sa enam saad, juba lendas minema.“

L. Pensa

Suip üte ooriga lämi

Et meie keelel on palju murrakuid, seda mina ei teadnud enne, kui kuulsin oma vanaema juttu, kes on pärit Vana-Karistest, kus räägitakse puhast mulgi-murrakut.

Ühel hommikul äratas ta mind järgmise kõnega: „Noh, latseke, tõuse ka üles, tunn puul tatessa, tõise juba söövä ja suip üte ooriga lämi.“ Et kell on pool kaheksa ja teised juba söövad, sellest sain kohe aru, aga mida nad söövad — see jäi tumedaks, ja ma mõtlesin vanaema mahedat tooni silmas pidades, et see „suip üte ooriga lämi“ tähendab vist küll midagi väga suupärast, nagu kooke moosiga või midagi selletaolist.

Uudishimust aetuna olin ükskaks-kolm riides ja tuln ettetuppa, kus asub söögilaud. Suur oli mu üllatus, kui nägin, et teised rahuli-

Võistlustöö

E. Thoren

Võistlustöö

Taliõhtu

Vaikne mets ja vaikne väli — nende üle paistab kuu.

Pehme, valge lumesüli, lahkest naerab tähte suu.

Pikkamööda väljal astub üksik rändaja — on teel.

Koerahaukeid kaugelt kostub. Pikk on tee, mis käia eel.

kult „pistsid“ õhtust ülejäänud ülessoojendatud kapsasuppi. Küsisin: „Vanaema! Aga kus on siis „suip üte ooriga lämi?“ Vanaema hakkas naerma ja küsis vastu: „Mis see siis „om“, kas see polegi „suip“ ja kas ta siis külm „om“, ta om ju „lämi“. Nüüd oli selge, et „suip“ tähendab suppi ja „lämi“ sooja. Minu tuju aga langes nullini, sest kapsasuppi ma üldse ei salli.

Esimeene reis lennukil

Kuna mu isal oli tuttav keegi lennujaama juhataja, siis avanes mul võimalus sõita lennukil Riiga.

See oli ühel ilusal päikesepais-telisel suvehommikul, kui sõitsime autoga linnast välja aerodroomile. Sinna jõudes askeldas angaari juures kümnekond töolist, kes olid ametis lennuki väljatoomisega. Suur lind nihkus aeglaselt angaari uksest välja aerodroomile. See oli suur kolmemootoriline reisilennuk. Astusime suurde kabiini ühes paari reisijaga. Juht astus kohale, propellerid löid mürtsudes käima, ning lennuk jooksis tüki maad mööda muru, kuni hakkas kordkorralt tõusma kõrgemale. All ujusid maastikud mööda, majad nagu tikukarbid, ning jõgi paistis sinise läikiva paelana tumedate metsade ning helendavate niitude vahel. All mööda valget riba, mis pidi olema maantee, ronis aeglaselt mingi punane putukas, teravamalt silmitse-des tundsin selles ära omnibuse.

Jõudsime Riia lahele. Peegelsiledal veepinnal paistis paar valget purje, ning üks aurik tossutas Riia poole.

Saabusime meie naaberriigi päälinna — Riiga. Sõitsime enne ühe ringi linna väravate kohal, kus paistis majaderägastiku vahel Väina jõgi. Maandusime. Ronisime trepist alla ning auto viis meid ho-

telli, kus panime kohvid ära ning siirdusime linna. Külastasime üht tuttavat prouat, kus me ka lõunas-tasime. Pärast lõunat läksime linna vaatama. Riia majad on pilvelõhkujad meie majadega võrreldes. Elektritrammid sõidavad mööda tänavaid, autod rööगतavad kõrvulukustavalt, ühe sõnaga: suurlinn.

Olime sääl kolm päeva, siis alustasime tagasisõitu. Riia lahel tabas meid äikesetorm. Lennuk vabises ja võppus hirmuäratavalt, ning kuigi polnud hädaohtu, sest kui üks mootor lakkab töötamast, viivad teised kaks lennuki ikka edasi, löi siiski südame all heledaks. Torm kestis poolteist tundi ning siis lakkas niisama kiiresti kui oli alanud. Järgnes jälle selge päikesepaiste. Kaugelt hakkasid paistma kodulinna tornid ning viie minuti pärast maandusime aerodroomil.

See oli minu esimene tutvus lennukiga ja välismaaga.

Heino Moks.

HARULDANE JUHTUM

„Eile juhtus mulle midagi niisugust, mida mulle veel kunagi polnud juhtunud, ega saa kunagi enam juhtuma.“

„Olen kole uudishimuline. Kõnele, mis juhtum see oli.“

„Sain eile 20-aastaseks.“

„Mehed, õlad alla!“ hõikab keegi.

Mehed asuvadki õlgadega rongi tagasi suruma. Katkenud nõõrid seotakse uuesti kokku. Soomusrong nr. 3 tõmbab uuesti. Meie liigume kohalt, ikka kiiremini, juba täit sõitu.

Kui Elva alevi vahelt sõitsime, jooksid elanikud hirmunud nägudega välja ning ustele: üks soomusrong vedas teist, mille puruklastud vedur põles.

Ja pihtasaanud veduri vändad — iga pöörde ajal karjusid. Naljatame: ka terasel on hing, kuulete, kuis ta südamesse tabatuna nutab oma terasnuttu...

Elva jaamas mehed jooksid veel suitsu ja aurava veduri ümber. Osutus, et vedurijuhi abi haavatuna oli päält maha paisatud, surmavalt haavatud vedurijuht Villman, oli aga pääle jäänud. Kustki toodi lina ning selle sisse koguti vedurilt selle tubli juhi põlenud põrm...

Saime uue rabava sõnumi: ülemjuhataja kindral Laidoner on Elvas, tuleb ülevaatus, meestel rongi ette rivistuda...

Seda veel! Täna, mil meid ebaõnn tabanud! Minna esikord ülemjuhataja ette. Tujust meeskond on kohkunud. Igaüks tunneb end päevase ebaõnne pärast süüdlasena. Mis küll ütleb ülemjuhataja? Aga mida tal oleks meile hädä täna ütelda? —

Kindral Laidoner heidab pilgu mornile meeskonnale, ja algab sõbralikul, lahkel toonil:

„Soomusrongid on teinud palju hädä tööd... Soovin teile õnne... Täna äpardust ei tarvitse südamesse võtta... Sõjas juhtub äpardusi ikka, isegi kui kogu aeg õnne on olnud... Üks vedur ees või taga, neid me leiame, aga pääsi, edasi! Pääd püsti!..“

Meeskond kuulab, kuulab. Ülemjuhataja kõnes ega toonis ei ühtki etteheidet. Ja meeste silmle veeb vett. Need sõdurid, kes lõikavas valus kaaslaste surnukehi kätel kandes ei osanud nutta, teevad seda nüüd ülemjuhataja ees.

SOOME UUSI P. RISTI MARKE.

Punased ratsanikud.

Uuel päeval läks veel ägedamaks raginaks — Elvas lõid soomusrongid seni veriseimaid lahinguid, millest olenes ühtlasi Tartu lõplik saatus.

Varahommikul läheb meie rongi dessant pahemale, Uderna, Hellenurme ja Palupera mõisu puhastama, esimese ja kolmanda rongi dessandid lähevad aga paremalt poolt raudteed pääle. Vastane on aga meie rongi dessandi eest juba jõudnud põgeneda. See peatub Palupera mõisas. Vaadatakse lõhutud mõisahoone siseruume, osa mehi kolab mõisa õuel ringi.

Ootamatult ajab mõisa sisse kümnekond punast ratsanikku. Soomusronglased, kes end rünnakukorda polnud jõudnud seada, jäävad üllatunult seisma.

„Misukesest väeosast?“ küsib ratsanike juht.

Vaikus.

„Misukesest väeosast?“ kordab see uuesti, ja juba taipab, kelle sekka ta oma ratsanikega on ajanud. Silmapilk on kriitiline. Haaravad ratsanikud mõõgad ja ajavad soomusronglastele otsa, lõpeb vahejuhtum meie omadele kurvalt.

Sääl hüppas lossi kõrvalt veltveebel V. Kontus ja esimesena annab paugu ratsanike juhile. See langeb. Nüüd ka teised soomusronglased annavad tuld. Kuus ratsanikku lasti mõisaõuel maha, üks langes vangi, kes astus otsekohe teenima soomusrongile...

Kuid teiste dessantide käsi ei käinud nii hästi. Nende ees läti kütid avaldasid mehiste vastupanu, mõlema rongi meeskonnad kaotasid palju tublisi mehi surnutena ja haavatutena. Ka soomusrongide üldjuht kpt. Parts sai sel päeval käest haavata. Kpt. Ratassep, julgemaid ja mehisemaid kangelaskujusid, oma dessandiga rünnates Vana-Kirepit, peatab vastase tule all aheliku ja ise läheb umbes 50 sammu ette, et edasist lahingukäiku paremini juhtida — langeb. Kuul on jooksnud tal ülemise huule kaudu pähe. Ratassepa kaotust meeskond talub väga valusana. Vihaga tormatakse pääle, haarates vastast isegi täägivõitluses, kuni see on segi ja põgenema löödud.

Eelmisel õhtul Ratassep, kes kunagi surmast ei kõnelnud, istub laua taha ja kirjutab kirja, sellel: „Lahti teha, kui mind maha notitakse...“ Ja selles ta viimne tahteavaldus: hoolitseda ema eest ja kuhu teda ennast mätta. Kiri lõpeb järgmiselt: „Pagana tore mõte on: ise mõtelda surma pääle, õige lõbus. Tahaksin aga ainult näha, kuidas mind maetakse, ja kuulda Chopini leinamarsi helisid...“. Ta sai näha paljude surma, ja tundes ette lähenevat lõppu, ta tahis näha viimasena ka enda muldasängitamist.

14. Elustatud instruktiv: rahvakeelsete ummistajate kimistilmi (kuidas?) eeskujul põksuvi südami (= põksuva südamega).
13. Nominatiivsed liitumised: aedlinn (= aialinn), pabertraha (= pabertraha) jne.
12. Võõrõnade lühemad lõpud: -ism (= ismus); sotsialism (= sotsialism); kritiis (= kritiis) jne.
11. Vähemtuntud tuletusliidete sagedasem kasu: tamine: -ur = põldur, laevur; -stu = metsastu; -la = kanal, mesila.
10. momentaanid (järsku, ühekordest sündmust või tegevust väljendavad sõnad): põratama (= ühekordest, äkki põrsama), vārahutama (= järsku, ühekordest vārisema).
9. frekventatiivid (kestvat, pidevat tegevust tähendavad sõnad): käsitelma (= pidevalt, kehtvalt käsitama), kiigutelma, mõtskelma (= pidevalt järele mõtlema), tantsiskelma.
8. -uma lõpuliste refleksiivide tarvitamine: avaldama (= ennast avaldama), selctuma (= selgeks, selctatuks saama) jne.
7. -sse-sissellev: toimetusse (= toimetusesse), imimesse (= inimesses).
6. -h-sissellev: öhe (= öösse), jähne (= jäässe).
5. Sisselleva vormid: kehha (= kehasse), pessha (= pesasse) jne.
4. Mitmuse osastava lühem vorm: majju (= majasid), huve (= huvisid).
3. osastava lõpus -e endise -a asemel: pilte, kive (enne: pilita, kiva, mis oli viga).

täitsa tuttavaks. Ta teadis, et samas suunas edasi joostes ta jõuaks varsti künklikule maastikule, kus võimatu oleks niisamasuguse kiirusega edasi rutata. Sellepärast pöördus ta põhja poole. See tähendas küll vahemaa vähenemist tema ja tagaajajate vahel, kuid aitas hädaohu suurenemist siiski vältida.

Tagaajajad lähenesid. Mõned jälitajaist olid märganud suunamuutust. Iga lihas ja närv äärmiselt pinguli, kihutas ta meeleheitlikult edasi.

Kellegi sammud olid juba üsna kannul. Ka Kiopo oli selle kohta selgusel, ning oskas vahemaad enda ja jälitaja vahel täpselt arvestada. Mõneks sekundiks jäi ta poisist maha. Ja enne kui Tolmune Täht veel taipas, mis sünnib, kuuldus terav urisemine, mingi keha langes maha ja sammud vaikusid. Hetk hiljem jooksis Kiopo jälle poisi kõrvale.

Vähehaaval vaibus jahikisa. Sellepärast jooksis Tolmune Täht endise metsiku hooga edasi. Alles siis, kui ta enam edasi joosta ei suutnud, laskus ta maa pääle ning jäi sinna kauaks ähkides lamama.

Kui ta hingetõmbed jäid rahulikumaks, tundis ta, kuidas lõputu preeriaöö nagu palakas teda ümbritses. Pimedus ja rahu tema ümber, kõige enam aga piiritu kergendustunne kogetud hädaohu järele uinutasid ta magama.

Koidu ajal oli ta juba jälle jalul, sest ta ei julgenud päevaks jääda lagedale maastikule.

Sel salapärasel viisil, kuidas metsikud loomad üksteisele oma mõtted teatavaks teevad, teatas ka Tolmune

2. i-superlatiiv: suurim (= kõige suurem).
1. i-imitus: ilusail hommikuil.
10. Kõrgist Aaviku poolt esitatud uendusist on senini üldiselt vastuvõetaks ja tarvitatawaks saanud järgmised:
- oleksin teinud. -tse (prolatiiv) = „kand, mööda, teed“; märksü. — -nuksin: olnuksin = oleksin olnud; teinuksin = vaid märksü. — ta läks koguni niikaugele, et tegi haavavaid selleni, niikaugele, et teeb. „Ta läks koguni tegemani haavavaid ningate seletavate märkuste tegemisega. -mani: tegemani = maha mõningaid seletavaid märksü. = ta pirdus vaid mõne- = sellega, et teeb, tegemisega, tehes; ta pirdus vaid tege- et kirjutada; takistamaks pro et takistada. -maga: tegemaga õnnetu, õnnetule. -maks (pro et + da inf.) kirjutamaks pro õnnetu, õnnetuma, õnnetumale jne. pro õnnetu, õnnetu, -tuma pro -tu- eitavates -tu lõpulistest sõnades: moodustab 3-da välite (monarh, monarhha pro monarh, mo- „y“ pro „ii“ (syy pro süü), rihh pro rihh võõrõnades, kui h Teistist vähem-ulatuslikest uendusist tuleb veel mainida (talo, õnneto pro talu, õnnetu).
- o-d; sääl, kus see varemni oli olnud, kuid praegu välja surnud
- Edasi soovitas Aavik järjehoidjades igal pool uesti elustada -ret (visat, soovitet, visatud, soovitatud).
- keeleuendusjuhth (saand pro saand), ja -tatud asemel
- JOH. AAVIK (1880) pöördõna uueks lõpuks soovitas Aavik -nd me keele eeskujul. Mineviku -nud-lõpulise kaim). I-superlatiiv on moodustatud soo- i-superlatiivi (kõige rikkam asemel rik- (õnnetuda > õnnetilla): tarvitama hakata -lle: -da infimtiivides -leda asemel -ella meile võtta kaastõhuliste silpide järele kuite uusi: alaleütleva käände -le lõpu ase-

Täht Kiopole, et nad peavad edasi rändama ja endid peitma. Ses kunstis oli Kiopo meister. Poole oma elust oli ta varjupaiku otsinud. Kui nad varsti pääle selle jõudsid ühe kaljupraoni, mille avaus oli põõsastikuga kaetud, teadsid mõlemad, poiss ja hunt, et see on õige koht, kus nad pimedani rahulikult võivad lamada.

Kiopo valmistas kähku endale põõsastikku aseme. See oli okkiline ja ebamugav, kuid sääl oli ta vähemalt luuravate silmade eest peidetud. Mida kõrgemale päike tõusis, seda kuumemaks läks. Unine vaikus oli õhus. Ning siis heitsid esiteks hunt ja pärast poiss magama.

Keset päälөлõuna-aega hakkas Kiopo rahutuks muutuma. Teiste sõnadega, ta kõht tuletas talle meele, et aeg oleks sääl tekkinud tühjust täita. Ettevaatlikult ronis ta tihniku servani välja ja piilus ümbruskonda. Ei kaljulõhe sügavuses ega preerias liikunud ainustki olevust. Indiaanlased olid kas lakanud jälitamast, või polnud nad siia ümbrusse veel jõudnud. Oma kogemustele vastavalt uuris Kiopo esiteks ümbruse silmadega läbi, enne kui julges peidikust välja minna ja jahile hiilida. Nähtavasti oli vaatlemine toonud ta veendumusele, et midagi hädaohtlikku läheduses ei ole, sest Tolmune Täht, kes vahepääl oli ärganud, nägi Kiopo tihniku varjust välja minevat ning rahulikult kaljuprao äärt mööda edasi libisevat.

Läheduses puhastas ennast päikese paistel suur jänes nii suure hoolega nagu oleks puhtus kõige täht-

168
 kumbki a 560 lk.), mis praegu alles on lõpetamata.
Oigekelsuse-Sõnaraamat (I k. 1925, II k. 1930,
 Veski keeleline loomingu sisaldub pämmiselt Eesti
 60.000 on trükitist ilmunud.

loomud üle 100.000 oskussõna, millest tänini umbes
 Veski osavõtu ja juhtimisel on keeletöökonnad
 seadis, *rakkima* = korrastama jt.

line, *olm* = fakt, *raking* = organisaatsioon, *rakis* =
 rima, *karind* = distsipliin, *nailas* = abelluimishimu-
 jõuga on aga juba sõnad nagu: *edutama* = avansse-
tunundus, väljak, ühik, üllas jne. Oigekelsuse
mu, avastama, juhend, juhts, liikima, loendama, ela-
 vähemik aga väga hääd, nagu: *andmed, arvutama, ela-*
 Neist enamik kahtlemata küll ei ole piisimisevõimeline,
 vusvaheliste kultuurisõnadest eestikeelseid vasteid.
 minguna tulised, pämmiselt oskussõnade alal, ka rah-
ngiline = parasit jne. Järgnevad Veski enese loo-
juusi = hulljulgeit, *loilas* = rohulodu karjatamiseks,
ask = kade, *ehakas* = maldamatu, *irral* = ärevil,
 sete) keelendide hankimine elavasse kirjakeele:

ametiiku kirjakeele looja.
 J. V. VESKI (1873)
 Veski on sõnavara rikasta-
 korrektoina. Suurim teene
 taset suuremate kirjastuste
 kirjakeele praegust arengu-
 tarbekohasuse nõuded.
 Tema tegevuse juhtis on
 Veski, (s. 27. VI. 1873).
 teostaja on Joh. Voldemar
 normeerimistöö mõjukaim
 Besti keele nüüdisaegse

must, et järgneval hetkel teda juba võidakse leida.
 Kiopo oli lakanud urisemast, aru saades, et ainuüksi
 täieline vaikus oli praegu kasulik. Aga Tolmune Täht
 tundis hundi tugevaid südamelööke, kes kogu kehast
 värisedes luuras, valmis igal hetkel oma vaenlastele
 kallale tormama.

Äkki näis Tolmusele Tähele, nagu keegi edasitule-
 vaist indiaanlastist kumarduks allapoole, et läbi ko-
 bada telgitagust. Kui see nii õi, siis on kõik kadu-
 nud.

Tal polnud aega järele mõelda. Üksainus kahtle-
 mise moment võis tähendada hukatust. Kiopot oma
 kõrvale hüüdes, hüppas ta jalule ning sööstis edasi.

Läbimurre õnnestus. Enne kui indiaanlased õieti
 mõistsid, mis oli juhtunud, olid mõlemad, poiss ja
 hunt, jätnud seljataha endid piirava aheliku.

Preeria! Seda saavutada oli Tolmuse Tähe ainus
 lootus. Olles kord juba väljas, võis loota enda väledu-
 sele ja öö hämarusele. Hullumeelsest hirmust taga-
 kihutatult jooksis ta metsikute sammudega edasi. Oma
 järel kuulis ta samme ning häält. Kostis hüüdeid.
 Need hüüded hirmutasid veel enam, kui neile järele
 ruttavad jalad. Ning need jalad olid päälegi kohuta-
 valt lähedal.

Ikka edasi jooksid nad, Kiopo tema kõrval. Et
 nad üheskoos olid, see tiivustas Tolmuse Tähte. Talle
 oli selge, et nad jooksevad oma elu pärast. Oli ju Iga-
 vene Hauduja kisendanud oma „tappa! tappa!“

Õnneks olid ta preeriatkad teinud ta maastikuga

normideks. 1915—1920 liias Aavik oma semisile ettepane-
 les esitunud nõuded enamikus on saanud praeguse kirjakeele
jalgasid > jalgu. 1913. a. ilmus „*Mõned keele reeglid*“, mil-
 soovitas ta eelistada pikemate (kirjutuselaud > kirjutustlaud,
vad) asemel lühemat -id (*olid*) lõppu. Lühemaid keelendeid
 dele (teater), mineviku mitmuse 3. pöörde lõpu -ivad (*oli-*
 muutmist lauses, võõrsõnadest pärinevate sõnadest järgi-
 vitamist, (ilusail hommikuil), saksa- ja inglise sõnadest järgi-
 sühge, *veelama*). 1912. aastal soovitas Aavik i-mitmuste tar-
 le. (Esimised laenuid soome keelest: *eidama, mugav,*
 salvena nõudis ta tähelepanu rahvamurdele ja soome kee-
 ja tuletamisega (*Kalduvus, kattuma*); teise uudisõnade vara-
 vitas eesti keele sõnavaralist rikastamist uute sõnade loomis-
 Oma esimestes keeleuudust käsitlevats kirjutustis ta soo-
 mille algatajaks ja juhiks sai mag. Johannes Aavik.
 Tekkis n. n. keeleuuduslik liikumine,
 nõue.

juhitudena keeleuudustööd tuli mõjuke keele i l u
 nagu see Hermannil juures oli olnud, ning hoopis uue
 tarbepohasuse nõue kerks samuti jälle päevakorrade,
 oma keele minevik suurel määral on säilinud. Ots-
 just soome keel oli eeskujundavaks, kuna selles ju meie
 ja vähemal määral ka vene pärasusist, ja selles mõttes
 Eesti keel vaajas vabanemist sissejuurdunud saksa-
 lusil, võttes sageli eeskujuks soome keelt.

litas keelepruugi muutmisele keeleajaloosisil kaalut-
 soome keelega ja eesti ning hõimukeelte ajalooaga mee-
 vik ja V. Grünthal-Ridala, osalt ka J. V. Veski) tutvus
 duvõimalisus. Noorte keeleteadlaste (pääm. Joh. Aa-
 suurem sõnaline rikkus ja varjunditõhustus väljen-
 vajadus tungivalt päevakorrade. Sihiks seati keele
 tuskil. Seega kerks keele rikastamise ja täiendamise
 haritlaspõlvete vaene, abitu ja sageli koguni alaväär-
 oli sajanü vahetuse paigu, hakkas paistma nooremale
 vanades kultuurkeeltes. Eesti keel särasena, kui ta

sam asi maailmas. Sel ajal lähenes Kiopo, tolli-haaval,
 peagu ilma hingamata.

Kuna Tolmune Täht veel vaatles, kuidas paenduv
 hundikeha jänesele lähenes, märkas ta korraga teist
 samasugust kogu, mis lähenes kaljuprao teiselt kaldalt.
 Selle sarnasus hundile oli seda suurem, et ta samuti
 kui Kiopo ennast tugevasti maa vastu surus, ning edasi-
 roomamisel iga pöösakest ja kivi kasutas enese varja-
 miseks. Näis peagu võimatu, et need kaks looma üks-
 teise ligiolekust midagi ei teadnud. Kuid mõne mi-
 nuti kestel veendus Tolmune Täht vastupidises. Ta
 ärritus kasvas. Kumb jahtipidavaist loomadest märkab
 teist ennemini? Ja mis siis sünnib?

Ikka lähemale ja lähemale jänesele hiilis Kiopo,
 kuid veel lähemale Kiopole jõudis võõras hunt. Aga
 oli see tõepoolest hunt? Kui see elukas nüüd ühe
 pöösa tagant teise taha hiilimisel pidi üle lühikese
 lageda paiga roomama, võpatus Tolmune Täht. Kujus
 ja liigutuses oli midagi väga tuttavlikku. Ja järgmi-
 sel hetkel läbistas poisi nagu väik teadmise, et see,
 kelle ta hundiks pidanud, oli suur koer. Ning see koer
 polnud keegi muu kui Stikkhi ise!

Nüüd oli Stikkhi nii kaugele jõudnud, et ta võis
 näha madalamal lõhestikus roomavat Kiopot. Tolmune
 Täht märkas, kuidas ta asend järsku muutus veel luu-
 ravamaks.

Poiss oli liiga kaugel, et näha, kuidas koera selja-
 karvad püsti tõusid. Ta ei kuulnud ka summutatud

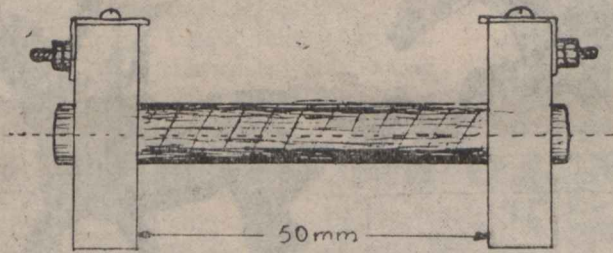
Lembit Lall

Telefon

V.

Jaapani tütarlapsi!

Nüüd võetakse paberlindiga ümbritsetud traatsüdamik, pannakse temale määratud aukudest läbi ja liimitakse pooliotste külge kinni. Valmis poolikere ühes mõõtudega näitab joonis 4.

Joon. 4.

Päale liimi kuivamist võib alata mähiste kerimisega. Primaarmähiseks keritakse südamikule 5–6 kihti 0,2 mm jämedust traati; kerida tuleb keeru keeru kõrvale. Enne kerima hakkamist tuleb aga traadiots kinnitada pooli serval oleva puukruvi alla, või veel parem plekiriba otsal olevasse õnarusse kinni joota. Sama tuleb teha ka mähise lõpuotsaga.

Primaarmähisele asetatakse kiht või paar paberit, millele mähitakse 0,1 mm jämedusest, kõige parem siidiga isoleeritud traadist sekundaarmähis. Traati tuleb mähkida nii palju, et pool saab peaaegu täis. Tuleb võimalikult mähkida isolatsiooni vigastamata ja keeru keeru kõrvale. Kui mähis on valmis mähitud, kinnitatakse algus- ja lõppotsad, samuti kui primaarmähiselgi, teine teise pleki külge.

Päale mähiste otste märkimist (täht P-ga alumise ja täht S-ga päälmise mähise otsad) kinnitatakse mähisele veel kiht ilupaberit, mille servad kokku liimitakse, ja pool on valmis.

Tuleb veel tähelepanu juhtida sellele, et mähised oleksid keritud ühtepidi — näit. paremale.

Teine üksikosa, mille veel peab ise ehitama, on morsevõti. Selle ehitamiseks läheb vaja 70 mm pikk ja 8 mm lai 1 mm paksune vetruvast valgevaskplekist riba. Sellesse puuritakse mõlemasse otsa augud. Mõlemad augud tuleb puurida 10 mm kaugusele riba otsast. Riba ühele otsale kinnitatakse selleks otstarbeks puust valmistatud nupp, teist aukupidi kinnitatakse võtmekang aluslauale. Nupu kinnitamiseks võetakse paraja jämedusega puukruvi, mis kruvitakse läbi võtmekangi augu nupu sisse, nii et nupp jääks täiesti pinguli vastu plekki. Teist otsa pidi asub kang väikesel puuklotsil, mis toetub omakorda aluslauale ja mille kõrgus on 12 mm, laius 20 mm ja pikkus 25 mm.

Aluslaua ühes mõõtudega näitab joon. 6 ja valmis võtit joon. 5. Joonistelt näeme, et aluslaua tagaservas

Joon. 5.

on neli montaažkrui, milliste abil ühendatakse võti aparaadiga. C — ühendatakse patarei ühe poolusega, B — sumiseja kontaktiga, A — mikrofoni. Punktid D ja B võib veel ühendada nupuga ukseks, siis töötab aparaat uksekellana kui morsevõti on punktis 3.

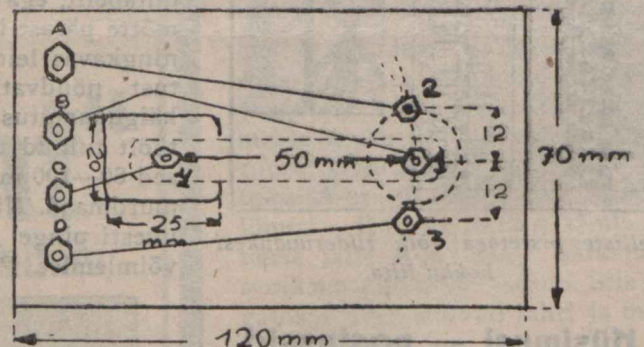
Kontaktidest 1, 2 ja 3 on 2 ja 3 nii pikad, et kruvipää, millega nupp on kinnitatud kangile, vastavas seisakus oleks tihedalt surutud vastu kontaktkruvi otsa. Kontakt 1 ja kruvipää vahele peab vastavas seisakus jääma umbes 2 mm laiune vahe, mis tarvilik väljakut-

KUMB MEELDIB ENAM?

Vasakul rahvuslik Jaapan, paremal moodne Euroopa.

seks ja telegraferimiseks, mis toimub võtme mahavajutamise teel.

Joon. 6.

Kontaktid 1, 2, 3 ja 4 ühendatakse klemmidega A, B, C ja D, sel teel võtme aluslaua alumisele küljele tehakse terava noaga sooned, mis vastavaid kruvide päid ühendavad, nende soonte seest lähevad vasktraadid vastavate kruvipääde alla. Kui ühendused tehtud, valatakse sooned küünlarasvaga kinni.

Teisi üksikosi ise ehitada ei saa, vahest välja arvatud patarei.

2. MIKROFONIKS on harilik telefoni süsimikrofon, mille tahes või tahtmata peab ostma, uus maksab umbes 1 kr., pruugitud võib saada odavamalt.

3. TELEFONIKS kõlbab iga korrasolev välitelefonikuuldetoru. Väga häid tulemusi saab ka raadio-telefonidega („kõrvaklapid“), milliseid kasutas ka autor originaalaparadis. Kui kellelgi on mikrotelefon (mikrofon ja telefon käepidemega ühendatud), võib ta seda ka julgesti kasutada.

4. PATAREIKS on harilik taskupatarei. Võib tarvitada ka juba poolenisti „läbipõlenud“ patarei, mis taskulambis enam oma otstarvet ei suuda täita. Harilikult ei põle taskulambipatareis mitte kõik elemendid korraga läbi, vaid üks, niisugust patarei saab uuendada läbipõlenud elemendi eemaldamise teel. Ülejäänud elementidel tulevad poolused omavahel ühendada järjestikku, s. o. tsink söega või süsi tsingiga.

(Järgneb).

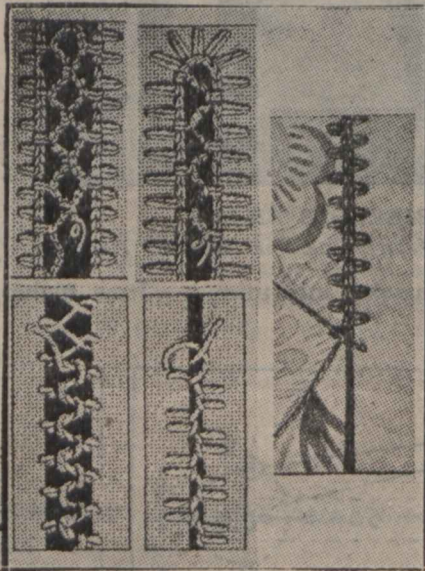
KUIDAS KASUTADA KATKISI LINU VÕI RIIDETÜKKE

Sagedasti on ühes või teises kodus linu, mis nii kulunud, et heidetakse kõrvale nartsudeks. Samuti on lugu muu pesuriidega.

Siinjuures on jäänud kahesilma vahele, et võime neist päris ilusaid asju teha.

Katkise riide terveist kohtadest lõikame ruudutaolised tükid või ribad välja ja jätkame uuesti kokku. Jätkamiseks tuleb valida riidele vastavas jämeduses lõng. Jätkata võib mitmesuguste pistetega.

Sellistest riidetükkidest võime valmistada endale väikese lina või liniku. Serva võib heegeldada pitsi.

Selliste pistetega võib riideruudukeid kokku liita.

Küsimusi — vastuseid

Mul juhtub sagedasti, et hakkank luksuma. On nii paha ja piinlik olla, aga ei tea, mida selle vastu ette võtta.

Salme.

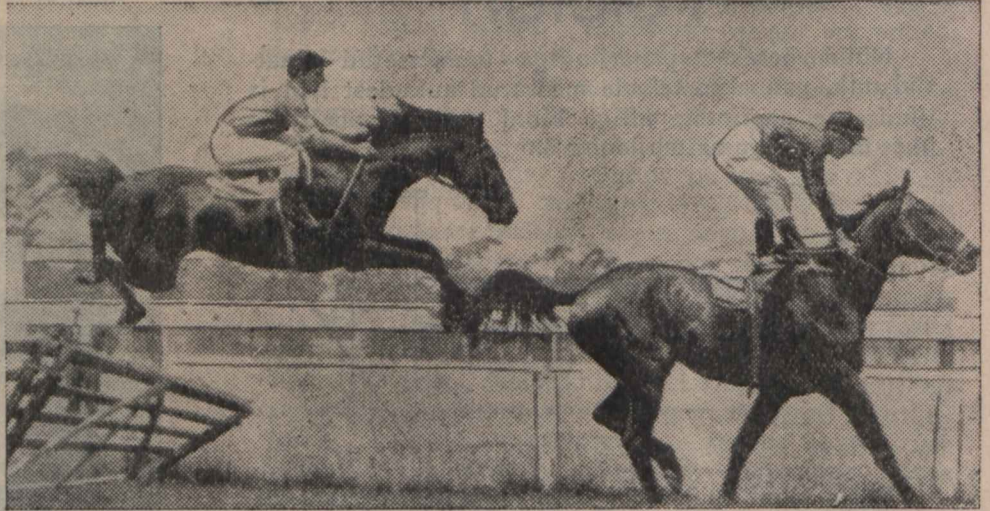
Luksumise vastu võetakse teelusikatäis suhkrut ja neeldakse taruttu alla. Kui ta otsekohe ei aita, siis peab seda kordama.

TÜTARLAPSED!

Läheneb kevad. Teie hool on esijoones hoolitseda oma kodudes ilu ja puhtuse eest.

Kevadel algab teil muidugi potilillede ümberistutamine, mida teete nii meelsasti.

Ärge unustage siinjuures ühte: kui tahate vanu tühje lillepotte jälle tarvitada, siis peate neid enne põhjalikult puhastama ja kuivatama, kuna muidu võimalik hallitus, mis lillepottidesse niiskuse tõttu hõlpsasti tekib, võib värskest istutatud taime hävitada.

NEED ON RATSURID! PÜSTI HOBUSE TURJAL ÜLE TÖKKE.

Paavo Nurmi

Tõusu teel. Antverpeni olümpiamängudel.

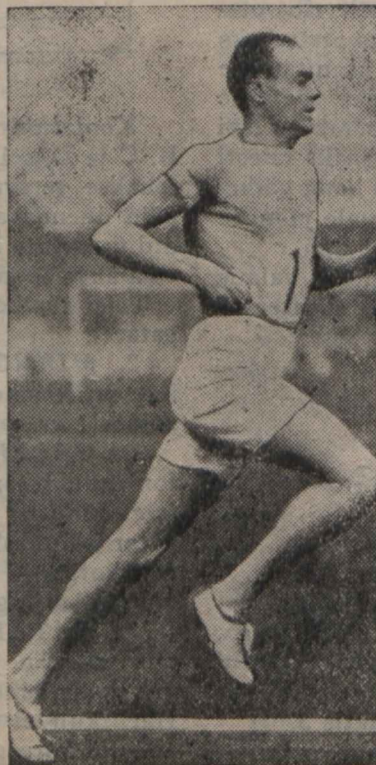
Varemini katsetas Nurmi teistegi spordi aladega, nüüd aga loobub ta kõigest, päale jooksu. Isegi talvine lemmik-ala — suusatamine hüljatakse. Ta muudab oma toitumist, ega loobu enam põhimõtte pärast ühestki toidust. Treeningkavas leidub üha enam pingutust nõudvat. Igapäevaseks on käiguharjutus 8—25 km. Öhtul töölt tulnud teeb mõned lippamised 80—100 m ja sellejärgi 2—6 km murdmaad. Nüüd lõdvestusi ja siis uuesti pinge saavutamiseks pisut võimlemist. Päevakava lõpeb pesemise

misega, ja siin on Paavo järjekindel: ka nahk peab saama puhkuse! See on N. põhimõtteks. Emale poja sportimine palju ei meeldi, juhtub sageli tõrelusi Paavo aadressil, sest Martti, Paavo noorem veli, on venvalt saadud spordivaimustuses hakanud poksijaks. Nii möödusid päevad Nurmidel: töötati, sporditi, tõrelti, ja siis jälle töötamisest tõrelusini.

Paavo edu on alul pikaldane. Veel 1918. a. on ta jooksuaeg 3000 m 1915. a. omast ainult 7 sekundit parem, ja seepärast kallutakse arvama, et Nurmist tuleb ainult keskpärase võimetega jooksja.

Aga 1919. a., mil Paavo võetakse kaitsevärke, algab edu. Ta harjutab sääl veelgi enam, pühad ainult jättis vahele. Ta tõuseb tunni enne teisi, kell 6, teeb 1—3 km käiku. Sööb siis koos teistega sõduri lihtsapalalist einet ja sellejärele kohe rivioppusele. Nurmi isegi ütleb, et olla raskevõitu olnud soo aeg, käigust lõdvad lihased pole saanud puhata ja seepärast juhtunud kangestusi. Aga oma kava ei muutnud Paavo siiski mitte. Kahe kuu pärast pääseb Nurmi rivist, saades relvuri abiks. Ta omab nüüdsest alates keskpäeval paar vaba tundi. Ja sellal ta teeb lahtist traavi 80—800 m, siis 1—10 km jooksu. Nüüd aga lõpetanud jooksu, peab ta osa võtma kompani võimlemistunnist, millest ei päästa isegi relvuri abi kohused.

Too aeg on raske Soomele: leiba jagatakse tšekiga. Isegi raha eest ei saa toidainet küllaldaselt. Ja kellel siis oligi raha? Nurmidel küll ei olnud. Ja seepärast oodatakse Paavot alati koju, sest ta tuleb ja toob kaasa, kuigi pisut kuivanud, leiba. Nii aitab ta perekonda kaitsevähki.

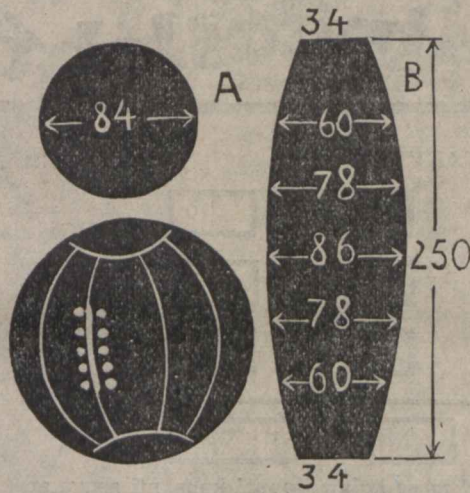

PAAVO JOOKSUSTIIL.

Odav jalg- või käsipall

Nii mõnigi meist eviks meeleldi oma isiklikku käsi- või jalgpalli, et saaks igal ajal palli lüüa. Soovi täitmist takistab paljudele palli kõrge hind. Tahan teile näidata, kuidas sellest raskusest üle saame ja ise võime meisterdada endile palli, mille vastupidavus ei jää sugugi maha ostetud palli omast.

Välise katte valmistamiseks võtame tüki purjeriiet (lõuendit). Sellest riidest lõikame 2 ketast (joon. A) läbimõõduga 84 mm ja 8 tükki nagu näidatud joon. B. Igale osale anname igast küljest õmbluse jaoks veel 7 mm juure. Õmblemiseks kasutame „pigitatud“ linast niiti, nagu seda kingsepad tarvitavad. Paneme 2 tükki (joon. B) kokku ja õmbleme „pigitraadiga“ „üle serva“, pistes nõelaga 7 mm servast eemale. Kui kaks tükki on ühe servaga kokku õmmeldud, lisame juure kolmanda tüki jne., kuni kõik 8 tükki on ühendatud. Lahtistesse otstesse õmbleme mõlemad kettad (joon. A). Ühe serva õmbluse juures jäta-

me keskel 12 cm pikkuse avause. Selle avause kaudu pöörame päale õmblemist palli kesta ümber, nii et õmblused jäävad sissepoole. Avause mõlemale servale aga kinnitame 5 saapasilma. Kui koolis „silmapanemise“ tange ei leidu, siis laseme kingsepal saapasilmad paigale panna. Avause kaudu pistame kummist põie sisse. Selle ostame spordiärist, maksab kr. 1.50 kuni 1.75 — ja see ongi suurem kulu palli valmistamisel.

Seega oleksimegi tööga lõpule

jõudnud. Tarvitseb vaid põis õhku täis pumbata, ava saapapaelaga kinni tõmmata, ning pall on valmis.

Toimetusele saadetud:

EESTI KIRJANDUS nr. 1. XXX aastakäik E. Kirj. Seltsi väljaanne. Sisust: Ed. Vilde vanemaist. Arvustusi uuema luule ja proosa üle. „E. K.“ ilmub 12 nr. aastas, maksab 5 kr. a., 2 kr. 50 s. poolaastas, üksik nr. 50 s.

LOODUSVAATLEJA nr. 1. A. Luha kirjutab „Maavaradest“, Al. Lint „Jõgeva linnustikust“. Järgnevas artiklis vaadeldakse Ida-Alutaguse jugasid, mis kõrgest paekaldast alla paiskudes elustavad ümbruse pilti. „Kakerdaja rabal“ vestab muljeid suvisest matkast. Hulk häid fotosid eesti maastikest. See eesti loodusõprade ajakiri leidku teed igasse kooli. See õpetab meid nägema kodumaad uues valguses.

EESTI NAINEN nr. 2. Noor elluastuja Endla Rannaste kirjutab: „Aidakem noortel teenistust leida“. Pool ajakirja ruumist kuulub kodusisustamise, käsitöö ja riietumise alale. Kaasas: „Väikeste Sõber“ ja muustrileht.

TALUPERENAINEN nr. 2. Sisaldab hulga häid ja asjalikku lugemist pere-naistele ja „Laste Maailma“ väikestele kirjanduse sõpradele. Maksab aastas Kr. 3.60.

Tähemäng

on kõige hõlpsamini kombineeritavaid mängu, kuid see on õige lõbus ja arendav. Selle valmistamiseks ei vajata muud kui puhas paperipöogen. See jagatakse nii mitmesse ruutu kui võimalik. Igasse ruutu kirjutatakse üks täht. Alatakse A-st ja minnakse tähestiku lõpuni. Kui on jõutud Ü-ni, alatakse jälle A-st ning jätkatakse senikaua kui ruute jätkub. Siis lõigatakse kõik ruudud lahti ja mäng algab.

Mängust osavõtjaid võib olla piiramata arvul. Mängijad istuvad ringis laua ümber ja esimene kogub kõik täheruudukesed kruusi või karpi, kust ta need kõik korraga lauale heidab. Neist tähtedest, mis on õigepidi, katsub ta kombineerida nii mitu sõna kui võimalik. Kummuli olevaid täheruutusi ei tohi puutada. Kui mängija ei saa enam moodustada uusi sõnu, loeb ta järgmiselt oma saavutuse: 1 punkt sõnast, milles on kaks tähte („ja“, „ei“ jne.), 2 p. 3-tähelisest, 3 p. 4-tähelisest sõnast jne. Järgmine mängija teeb samuti, ja nii jätkatakse mängu kuni soovitakse.

See, kellel mängu lõppedes on suurim punktide arv, on võitnud.

„Päevaleht“

minevikus, olevikus, tulevikus ...

„Päevaleht“ oli

see ajaleht, kes 1905. aastal Eesti rahva rasketel kannatusaegadel julgustas Eesti rahva eneseteadvust ja virgutas eestlasi võitlusele parema tuleviku eest. See üle 10 aasta kestnud võitlus krooniti Eesti riikliku iseseisvusega.

„Päevaleht“ on

praegu Eesti suurim ja mõjuvõimsam ajaleht, kelle taga seisavad erksamad inimesed kõigist ringkondadest. «Päevalehe» suur objektiivsus, suurte elutõdede õieti mõistmine ja eestluse ideaalidest kinnipidamine teevad ta kõigi poolt kõrgesti hinnatavaks.

„Päevaleht“ jääb

ka tulevikus Eesti rahvale õiget suunda näitavaks tuletorniks. Tema minevik, olevik ja ülesseatud ideaalid kindlustavad seda.

Lugege kõik „Päevalehte“!

Tellige kõik „Päevalehte“!

Õpilastele 18
kupong nr. 18

69. RISTARVUD.

$$\boxed{7} \times \boxed{} + \boxed{6} = \boxed{0}$$

$$\boxed{2} + \boxed{8} - \boxed{} = \boxed{5}$$

$$\boxed{2} + \boxed{5} : \boxed{} = \boxed{}$$

$$\boxed{6} + \boxed{3} + \boxed{1} = \boxed{18}$$

Igasse tühja ruutu asetada üks number nii, et ülesanne lahenduks. Seejuures peab kolme, joone pääl kohakuti asuva arvu summa võrduma vastava joone all asuva arvuga, ja nii, et esi-

mese kolme, joonel kohakuti asuva arvu summa võrduks ka esimese ristrea resultaadiga, teise kolme summa teise ristrea resultaadiga jne.

70. SPORT.

- 1) . . . d . . .
- 2) n .
- 3) . a e
- 4) . . h r
- 5) . d .
- 6) . . l e
- 7) . n
- 8) a . . . s . . . r
- 9) d
- 10) . d . . . n .
- 11) s . . . t . . .
- 12) . . r . u
- 13) . . b . r . . .

Punktid asendada tähtedega nii, et saaksime järgnevate sportlaste nimed:

- 1) eesti kuulitõukerekordi omanik,
- 2) tuntud jalgpallimees Tallinnas,
- 3) paremaid odaheitjaid Eestis,
- 4) eesti meister tõstmises (raskekaal),
- 5) tuntud jaapani sportlane,
- 6) Eesti esindajaid Ga-Pa's,
- 7) parim vasaraheitja Eestis,
- 8) tuntud tallinlasest korvikütt,
- 9) maailma parimaid suusahüppajaid,
- 10) tuntud jalgpallimees, „Spordi“ meeskonnas,
- 11) tuntud eesti suusataja,
- 12) eelmise väärikas vastane,
- 13) tuntud ameerika kõrgushüppaja

Sõnad õieti arvatud, saame esitähist ülalt alla eesti meistersuusataja nime.

71. NIMEKAART-MÕISTATUS.

P. Ankr.

Siin on jälle ühe veidra mehe nimekaart, kelle elukutse saame, kui asetame

ta nimekaardil asuvad tähed õieti ümber.

72. MATEMAATILINE ÜLESANNE.

Ants ja Enn, võrreldes oma margikogude suurusi, leidsid üllatava kokkusaadumuse. Kui Ants kingiks oma kogust Ennule 150 marki, siis oleksid mõlemad kogud võrdsed. Kui aga Enn annaks Antsule 125 marki, oleks Antsu kollektsioon Ennu omast kolm korda arvurikkam. Mitu marki oli kummalgi poisil.

73. TÄHTMÕISTATUS.

C, E, E, E, E, I, I, I, N, N, N, N, O, R, S, T, T, U, V.

Antud tähtedest koostada kolme maailmakuulsa loodusteadlase nimed (neist 2 on surnud).

MÄRKUS: Kõigi tänaste ülesannete lahendused saata toimetusele hiljemalt 29. märtsiks, lisades lahendaja nime, soovikorral ka varjunime, täieliku aadressi, vanuse ja „Õpilastelehe“ kupongi nr. 18. Ühtlasi lisagu iga lahendaja väikesel lehekesel lahendusega kaasa vastus küsimusele, mis meeldis teile käesolevas „Õpilastelehes“ kõige enam, mis kõige vähem ja miks. Peetagu veel meele, et auhindade jagamisel on igal lahendajal niimitu auhinna saamise võimalust, kuimitu kupongi on ta lisanud lahendusele.

AUHINDADENA kõigi tänaste ülesannete õieti lahendajate vahel jagatakse H. Ivalo „Viiburi plahvatus“, fotoalbum, 1 suur ja 3 väikest karpit vesivärve, J. London „Esimise järgu madrus“ ja H. Lange „Vana kapten“.

LAHENDUSED.

58. Kaksiksõnade mõistatus.

1. hektaar — taar, 2. ihaldama — haldama, 3. Angora — ora, 4. Saaremaa — maa, 5. oraakel — Akel, 6. Kassari — sari, 7. Locarno — Arno, 8. Keila — 9. Hariväin — väin, 10. Bessaraabia — Araabia, 11. peseeta — ETA, 12. fadies — Dies, 13. mida — ida, 14. Haapsalu — salu, 15. koole — Ole, 16. punanahk — nahk.

Joonetagust rida pidi ülalt alla lugedes saame Thomas Alva Edison'i.

59. Tähtmõistatus.

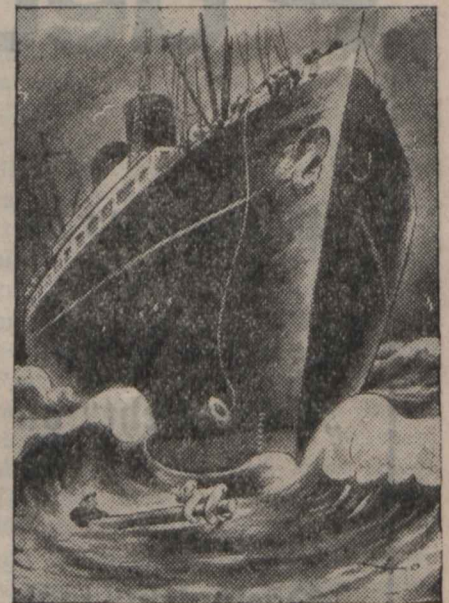
Otsitavate heliloojate nimed on Beethoven, Chopin, Liszt, Mozart ja Paganini.

60. Ristsõnad.

Ristread: 1. emissioon, 8. mark, 9. hoi, 10. iriidium, 13. Ginters, 15. suutma, 17. che, 20. aaa, 21. east, 23. Omar, 24. raiesnik, 26. urn, 27. Ein, 29. Meeri, 31. ema, 33. am, 34. EKS, 35. ii.

Püstrread: 1. emigreeruma, 2. Mari, 3. irin, 4. skits, 5. ohustamine, 6. oom, 7. ni, 11. deus, 12. Iru, 14. Saar, 16. maak, 18. haarem, 19. esine, 22. te, 23. omi, 25. seik, 28. pai, 30. re, 32. mi.

AUHINNAKS SAID kõigi „Õpilastelehes“ nr. 14 ilmunud ülesannete õieti lahendamise eest täitesulepea A. Lepikson, J. Verne'i romaani „Lõuna-Aafrika savannides“ Väino Klaus ja C. C. D. Roberts'i „Valge hunt“ H. Kadak.

Mis? Sidney'sse tahate? Aga kullakesed, see kaldub ju meie kursist hoopis kõrvale.

Tegev ja vastutav toimetaja: M. Nurmik. Toim. sekr.: Ed. Tasa. Talitusjuht: E. Tõnismäe. Väljaandja: Tartumaa Opetajate Liit. „Õpilasteleht“ ilmub üks kord nädalas. Toim. ja talitus Tartus, Promenadi 2, O./K. „Koolivara“, tel. 8-29. Tellimishind postiga: 1 kuu — 20 s., 2 kuud — 40 s., 3 kuud — 50 s., aastakäik 1 kr. Raamat-ajakiri „Laste Jututuba“ ühes „Õpilastelehega“ tellides maksab 3 kuud — 20 s., 6 kuud — 40 s., aastakäik (12 raam.) 75 s. — Kuulutuste hinnad: Kuulutusküljel — 5 s. mm., tekstis — 10 s. mm., lehe ees ja tekstis teksti kirjaga 15 s. mm. — E. K. Ü. „Postimehe“ trükk, Tartus 1936.